

Emlék-CD-ROM Bartha László hetvenötödik születésnapjára

A BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár – hagyományainak megfelelően – tudománytörténeti kutatásokat is végez, s a mai kor kívánalmainak megfelelően, törekszik a feltárt anyagok lehetőség szerint minél szélesebb körű hazai és külföldi bemutatására.

Közreadja elektronikus kiadványsorozatát *A magyar tudomány és technika nagyjait*, melynek keretében 2000-ben elsőként a *Gábor Dénes* születésének századik évfordulójára kiadott CD-ROM látott napvilágot. Ezt követte 2001-ben a *Millner Tivadar* munkásságát ismertető CD, majd a *Csonka János*, valamint *Bay Zoltán* életét és munkásságát bemutató két lemez 2003-ban. 2004-ben készültek el az *Imre Lajos*ról, *Wigner Jenő*ről, a híres triászról (*Déri Miksa*, *Bláthy Ottó Titusz* és *Zipernowsky Károly*), majd a *Pavlics Ferenc*ről szóló kiadványok. A Tudománytörténeti csoport jelenleg is több CD-n dolgozik. Előkészületben van a *Simonyi Károly* munkásságát bemutató anyag, várhatóan még ebben az évben megjelenik a magyar autógyártás 100. évfordulójára emlékező összeállítás, valamint a *Szigeti György* életét és munkásságát ismertető lemez.

Gyűjteményünk egy részét már korábban elérhetővé tettük a világhálón is, a CD-kiadványokon szereplő anyagok mellett számos, a kutatómunka során feltárt dokumentumot, képeket és háttéranyagokat. A gyűjtemény lassacskán a magyar tudomány és technika nagyjainak életét és munkásságát bemutató dokumentumarchívummá terebélyesedett.

(<http://www.info.omikk.bme.hu/archivum/tudomany.htm>). Az archívumban személyekre és témakörökre vonatkozó gyűjtemények vannak, amelyekben mind szkennelt dokumentumok, mind önálló, hipertext szerkezetű kiegészítő dokumentumok kutathatók.

A személyekre vonatkozó gyűjtemény legújabb tagja a Bartha László 75. születésnapjára készített CD

(<http://www.info.omikk.bme.hu/archivum/bartha/index.htm>).

Volt és jelenlegi munkatársai nagy tisztelettel és szeretettel emlékkönyvet készítettek a kutató, felfedező, kapcsolatépítő, vezető és oktató szakember életpályájáról, s a digitális hordozó lehetőségeit kiaknázva CD-n is megjelentették a BME OMIKK munkatársainak közreműködésével.

A kiadvány szervesen illeszkedik jelenlegi, az anyagtudomány történetéről folytatott kutatásainkba, és alapul szolgálhat az előkészületben lévő Szigeti-CD-vel egyetemben egy már kibontakozóban lévő nagyobb szabású munkához, az *MFA (Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet)* által az *MFKI (Műszaki Fizikai Kutatóintézet)* fennállásának 50. évfordulójára tervezett CD-hez és technikatörténeti kiállításához.

Bartha László pályája

Bartha László egész életpályáját a műszaki tudományos kutatásnak, a tudomány és az ipar kapcsolata építésének szentelte. Kutatói munkásságát, amely alapvetően a fényforrások anyagaihoz és technológiáihoz kapcsolódik, 155 folyóirat-közlemény és konferencia-publikáció, 30 magyar és 18 külföldi szabadalom, 2 külföldi kiadású monográfia és több hazai kiadású könyvfejezet fémjelzi.

A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában tett érettségi után 1949-ben a Debreceni KLTE vegyész szakos hallgatója lett, 1950–52-ig az Ásványtani Tanszéken, majd 1952–53-ig a Fizikai Kémiai Tanszéken volt demonstrátor. Eközben 1953-ban fizikai-kémia szakos vegyészoklevelet szerzett. 1953-ban a KLTE Fizikai Kémiai Tanszékén tanársegédi beosztást nyert, majd 1958–1998-ig az MTA Műszaki Fizikai Kutató Intézetének kutatójaként dolgozott (1958–68 között a KLTE és az MFKI megállapodása alapján helyileg a KLTE Fizikai Kémiai Tanszékén). 1959-ben egyetemi doktor

lett a KLTE-n, 1968-ban megszerezte a kandidátusi fokozatot, 1975-ben pedig a tudomány doktora fokozatot kémiaiából. 1976-ban címzetes egyetemi tanárrá nevezték ki a KLTE-re. 1988-ban az MFKI igazgatójává nevezték ki, ezt a posztot 1998-ig töltötte be. A KLTE-n 1995-ben PhD-fokozatot nyert, majd ugyanitt került sor a habilitációra egy évvel később. 1997-ben lett a Central South University of Technology (Changsha, Kína) tiszteletbeli professzora. 1998-tól az MTA MFA tudományos tanácsadója.

Több alkalommal volt vendégkutató különböző külföldi laboratóriumokban, köztük 1962–64-ig Ottawában a National Research Council of Canada fémkutatási osztályán dolgozott.

Jelenleg is számos nemzetközi szakfolyóirat szerkesztőbizottságának (*International Journal of Refractory Metals and Hard Materials*, *Powder Metallurgy Progress*, valamint konferenciasorozatok (pl. az *International Symposium on Science and Technology*) rendezőbizottságának tagja.

Kiemelkedően jelentős oktatói munkássága a fizikai kémia terén, ezen belül gyakorlatok, szemináriumok vezetése, az alaptárgy és speciális kollégiumok előadása (a KLTE Fizikai Kémia Tanszékén); a porkohászat oktatása a *Fémmetallurgia* tantárgy keretein belül a Miskolci Egyetemen; a volfrámtechnológia oktatása a Central South University of Technology Kínában. Magyarországon szakbíráként minősítési eljárások résztvevője, osztrák egyetemeken habilitációs munkák bírálója.

Főbb kutatási területek

- Szilárdtest-diffúziós jelenségek vizsgálata fémekben radioizotópos módszerekkel.
- Magas olvadáspontú fémek, elsősorban az adalékos wolframban fellépő adalékhatás mechanizmusának kutatása.

- A portechológiai módszerek elemi lépéseivel összefüggő anyagtudományi kérdések kutatása.
- A halogén izzólámpákban lezajló magas hőmérsékleti kémiai folyamatok vizsgálata.
- Nanoméretű fémek és intermetallikus anyagok magas hőmérsékleti kémiai reakcióinak kutatása.
- Elválasztási és visszanyerési eljárások kémiai és műszaki alapjainak vizsgálata.

Bartha László a hazai tudományos közéletnek ma is aktív résztvevője az MTA Metallurgiai Bizottságában, az Anyagtudományi és Technológiai Komplex Bizottságban, a Felületkémiai Munkabizottságban, és az MTA Metallurgiai Bizottsága Kémiai Albizottságának elnöke.

A CD-ROM felépítése

A kiadvány három fejezetre tagolódik. *Bársony István*, az MFA igazgatója *Köszöntőjében* egyben vázolja is a jeles tudós életpályáját, majd a *Megemlékezések* fejezetben *Arató Péter*, *Gaál István*, *Harmat Péter*, *Horacsek Ottó*, *Kertész János* és *Vicsek Tamás*, *Kozma László*, *Mészáros István*, *Rónainé Pfeifer Judit*, *Szalay Tibor*, valamint *Vadasdi Károly* tollából olvashatjuk a közelmúlt anyagtudományának személyes motívumokkal gazdagon átszőtt történetét. Mindezt igényes *bibliográfia* egészíti ki, Bartha László könyveinek, közleményeinek és szabadalmainak listáival, melyek az öt nagyobb lélegzetű mű mellett 155 cikk és tanulmány, harminc magyar nyelvű és számos külföldi szabadalom adatait tartalmazzák. A hipertext lehetőségeit kihasználva a közlemények és szabadalmak túlnyomó többségének címlapját láthatjuk, a legfontosabbakkal pedig teljes terjedelmükben is megismerkedhetünk.

Árvayné Kucséra Judit
BME OMIKK